

345 odst. 1 obch. z.). K nebezpečí dopravy náleží též ručení za nesprávné ohlášení ceny; povinnost deklarační přísluší kupci (roz. ze dne 19. června 1884 č. 2618, časop. »Jur. Bl.« r. 1884 č. 35).

d) Prodavač nese však nebezpečí dopravy, resp. má způsobenou škodu nahraditi, jestliže

α) bez nutné příčiny se odchýlí ohledně způsobu dopravy od zvláštního nařízení kupcova, nebo

β) má-li dle úmluvy zboží dodati v místě, kam se dopravuje, takže toto místo jest pro něho místem splnění.

Avšak i v případech, kde prodavače stíhá nebezpečí dopravy, nenese je tento vždy až do odevzdání věci, poněvadž se mohou též vyskytnouti případy, že nebezpečí zboží již před jeho odevzdáním po dojití na místo určení na kupce přechází (Norimb. prot. str. 1389).

3. Útraty dopravy: Bylo-li vymíněno zaslání franko, nese náklad na dopravu prodavač sám; z toho však nenásleduje, že by prodavače stíhalo též nebezpečí zboží při dopravě. Nebylo-li ohledně útrat dopravy nic umluveno, nese je dle jasného předpisu čl. 345 obch. zák. kupec.

K útratám dopravy náleží též cla, jež, nebylo-li nic jiného umluveno, rovněž nese kupec (roz. ze dne 2. srpna 1887 č. 8001, časop. »Jur. Bl.« r. 1887 č. 38).

Styk soudů se stranami.

I. V úředním styku se stranami mají všechny osoby u soudu zřízené nebo ustanovené vždy míti na zřeteli, že každý má právo žádati, aby u úřadu slušným, klidným a zdvořilým způsobem se s ním jednalo a že vážnosti a úctě před soudem a soudními orgány nic tak neškodí, jako nepřiměřené chování se jejich k osobám právní pomoci hledajícím. Úředníci soudní mají zásady této šetřiti zejména i tenkrát, když jsou nuceni strany napomínati. Kde jest zapotřebí přísnosti, nemá soud zabíhati v příkrost, nýbrž má vhodným způsobem použití donucovacích a trestních prostředků dle zákona mu příslušejících. Patrný zájem stran má soud, pokud se tím neruší zájmy strany druhé, vždy podporovati. Zejména nikdy nesmí se u stran vyvolávati domněnka, jakoby řádné dovolání se soudu se pokládalo za nepříjemné jeho obtěžování. Svědkům a znalcům má býti splnění jich povinností pokud možná usnadněno. Soudní úředníci mají se zdržeti každého předčasného projevu o výsledku věci. V ústním i písemném styku má býti užíváno vzhledem ke stranám označení »pan«, »paní«, »slečna« všude tam, kde dle místního zvyku to jest obvyklé. Kdo v ústním řízení před soudem jest vyslýchán nebo k soudu mluví, má mluvití stoje; jinak má býti každému dovoleno u soudu seděti. Vzhledem k osobní povaze mluvícího, nemoci nebo slabosti jeho, jakož i vzhledem k dlouhému trvání výslechu může býti i při ústním jednání před soudem (předsedou senátu) dovoleno si sednouti (§§ 82 a 83 nového jedn. řádu pro soudy). Úřední styk soudu se stranami má býti z pravidla ústní.

II. Zprávy a vysvětlení, jichž potřeba se objeví mimo ústní jednání nebo stání, buďtež opatřeny buď krátkým písemným vyzváním neb ústním výslechem stran. Týmž způsobem mají býti vyřízeny též všechny případy během jednání se vyskytnuvší, pro které formální ústní jednání není předepsáno a bezprostřední styk se stranou nebo jejím zástupcem dle povahy věci jest nejlepším prostředkem, aby sporné otázky a skutkové poměry jednoduše a rychle byly vysvětleny a spořádány. Vý-

slech osob, které se nezdržují v místě soudu, může býti nahrazen též vyžádáním si písemného vyjádření. Jsou-li tu zákonné podmínky, může býti použito výslechu stran a účastníků zejména za tím účelem, aby byly odstraněny nedostatky procesní způsobilosti, zákonného zastoupení nebo zmocnění k vedení rozepře nebo aby bylo vyšetřeno, zda-li s odložením procesních úkonů jest spojeno nebezpečí pro nezpůsobilou stranu nebo jejího odpůrce (§§ 6, 8 a 9 civ. ř. s.), aby byly odstraněny pochybnosti ohledně pravosti plné moci (§ 30 civ. ř. s.), aby soud si opatřil vysvětlení, jichž má zapotřebí k rozhodnutí o odnětí práva chudých a jeho právních výhod (§ 72 civ. ř. s.) nebo k rozhodnutí o zavedení přípravného řízení (§ 247 civ. ř. s.), nebo aby straně byly při prodloužení nebo zkrácení lhůt, při odročení stání atd. sděleny okolnosti, jež má osvědčiti.

III. Výslech (slyšení), pokud zákon pro jednotlivé případy nic jiného neustanovuje, může býti proveden bez současné přítomnosti ostatních osob, jež mají býti slyšeny a bez sepsání protokolu; stačí stručný písemný záznam ve spisech o výsledku výslechu. Rovněž není při výslechu zapotřebí, aby každé z osob, jež mají býti slyšeny, byla poskytnuta možnost vyjádřiti se o prohlášeních osob ostatních.

IV. O sděleních stran nebo jiných účastníků, jež neobsahujíce žádného návrhu, mají význam pro obeslání, dožádání nebo jinaká soudní opatření, nebudiž bez rozdílu, zda-li se činí vůči úředníku soudcovskému, kancelářskému nebo orgánu výkonnému, sepisován protokol, nýbrž buďtež taková sdělení krátkým od soudní osoby podepsaným záznamem konstatována (§§ 86—88 jedn. ř.).

Subordinace ve službě vojenské (porušení její).

I. Deliktu toho se dopouští, kdo v době, kdy nalézá se ve skutečné službě nebo též mimo službu, odepře povinnou poslušnost služebnímu rozkazu představeného nebo jen úmyslně nezachová povinnou úctu ku představenému, ať se to děje kdykoliv a kdekoliv. Ku porušení subordinace v širším slova smyslu náleží též deserce (viz čl. Deserce).

II. Zločin porušení subordinace.

Zločin tento může býti spáchán:

1. Násilným vzepřením se představenému, ať byl tento při tom poškozen čili nic. Trestem jest smrt zastřelením; stalo-li se vzepření v řadě, tresce se zločinec dle práva stanného (§ 147 tr. z. voj.).

2. Pokus vraždy na představeném tresce se stejně, jako ad 1.

3. Odepření neb úmyslné opomenutí výkonu služebního rozkazu: Stalo-li se odepření ne sice násilně, avšak způsobem prudkým neb urážejícím, tresce se žalářem od 3 do 5 roků, v čas války od 5 do 10 let, týkal-li se rozkaz služby proti nepříteli, neb mělo-li v zápětí nesplnění rozkazu značnou újmu, jest trestem smrt zastřelením; nejsou-li zde potěžující okolnosti, tresce se vinník žalářem od 1 do 3 roků a neměl-li zločin v zápětí škodlivých následků, od 6 měsíců do 1 roku (§§ 149, 150 tr. z. voj.).

4. Nesplnění důležitého rozkazu služebního z nedbalosti tresce se žalářem od 1 do 3 roků a nenastaly-li škodlivé následky, žalářem od 6 měsíců do 1 roku.

5. Vzepření se rozkazu k vykonání mimořádné služby nebo nesplnění takového rozkazu tresce se, bylo-li užito násilí, žalářem od 5 do 10 roků, v čas války smrtí zastřelením, jinak žalářem od 1 do